

تصویب سند استراتژی طب سنتی سازمان جهانی بهداشت (۲۰۲۵-۲۰۳۴)

آرمان زرگران^{الف*}

تاریخ دریافت: خرداد ۱۴۰۴
تاریخ پذیرش: خرداد ۱۴۰۴

الفگروه تاریخ پزشکی، دانشکده طب ایرانی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

شکل ۱. تصویر صفحه اول پیش‌نویس سند استراتژی طب سنتی سازمان جهانی بهداشت (۲۰۲۵-۲۰۳۴) که در هفتادوششمین مجمع سازمان جهانی بهداشت به تصویب رسید.

در هفتادوهشتمین مجمع جهانی سازمان جهانی بهداشت (World Health Assembly 78 (WHA78)) نسخه نهایی سند استراتژی سازمان جهانی بهداشت برای سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۴ به تصویب رسید (شکل ۱). این سومین سند استراتژی این سازمان است. نخستین سند برای سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ و نسخه بعدی برای سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۳ بود که تا سال ۲۰۲۵ تمدید شد و در نهایت پس از یک پروژه نگارش نسبتاً طولانی سند نهایی آماده‌شده کنونی در ماه می سال ۲۰۲۵ به تصویب مجمع جهانی سازمان جهانی بهداشت برای یک دهه پیش رو قرار گرفت.

در این سند ۱۶ صفحه‌ای پس از مقدمه، تعاریف مرتبط، چشم‌انداز، اهداف و اصول راهنما، ۴ هدف استراتژیک به شرح زیر تعریف شده و ذیل هر کدام دستورالعمل‌هایی به همراه برنامه اقدام برای کشورهای عضو، ذی‌نفعان و سازمان جهانی بهداشت به تفکیک ارائه کرده است. اهداف استراتژیک در سند استراتژی طب سنتی سازمان جهانی بهداشت (۲۰۲۵-۲۰۳۴):

- هدف استراتژیک ۱. تقویت مبتنی بر شواهد برای طب‌های سنتی، مکمل و تلفیقی
- هدف استراتژیک ۲. حمایت از ارائه خدمات ایمن و مؤثر طب‌های سنتی، مکمل و تلفیقی از طریق سازوکارهای نظارتی مناسب
- هدف استراتژیک ۳. ادغام طب‌های سنتی، مکمل و تلفیقی ایمن و مؤثر در سیستم‌های سلامت

Zargarana A. Approval of the World Health Organization Traditional Medicine Strategy Document (2025-2034). Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. 2025;16(1).

Copyright © :Journal of Islamic and Iranian Traditional Medicine. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

شکل ۲. تصاویری از کمیته تخصصی مشورتی ۲۰ نفره نگارش پیش نویس سند استراتژی طب سنتی سازمان جهانی بهداشت در مقر این سازمان در ژنو/سوئیس - نوامبر ۲۰۲۳

شکل ۳. تصاویری از نشست جمع بندی نظرات کشورهای حوزه مدیترانه شرقی بر روی سند استراتژی طب سنتی سازمان جهانی بهداشت در ریاض/عربستان - سپتامبر ۲۰۲۴

هدف استراتژیک ۴. بهینه سازی ارزش بین بخشی طب های سنتی، مکمل و تلفیقی و توانمندسازی جوامع این سند گامی به سمت جلو برای حرکت منسجم کشورهای عضو سازمان جهانی بهداشت برای ادغام خدمات طب های سنتی و مکمل با نگاه تلفیقی و با دیدگاه پزشکی مبتنی و آگاه از شواهد است. از جمله نکات مهم در تدوین این سند، نقش پررنگ ایران در آن است. پیش نویس اولیه سند در واحد طب سنتی، مکمل و تلفیقی سازمان جهانی بهداشت آماده شده و پس از آن کمیته مشورتی تخصصی ۲۰ نفره ای منتخب از سراسر دنیا از میان متخصصین فعال حوزه طب سنتی انتخاب شده و طی جلسات فشرده ای در تاریخ ۲۸ تا ۳۰ نوامبر ۲۰۲۳ در مقر سازمان جهانی بهداشت در ژنو (سوئیس) پیش نویس اولیه و به روز شده آن را نهایی می کنند. در این میان دکتر آرمان زرگران، دانشیار داروسازی سنتی دانشگاه علوم پزشکی تهران از ایران تنها عضو از ناحیه مدیترانه شرقی (EMRO) در این کمیته ۲۰ نفره بودند که این مهم، به انعکاس نظرات ایران در تهیه این پیش نویس کمک شایانی کرد (شکل ۲).

در ادامه نیز این پیش نویس در اختیار کشورهای عضو برای ارسال بازخورد و نظر قرار گرفت و نظرات پیشنهادی طی اجلاس جداگانه ای در هریک از مناطق شش گانه سازمان جهانی بهداشت جمع بندی و به واحد طب سنتی مکمل و تلفیقی این سازمان در ژنو ارسال شد. در جلسه جمع بندی نظرات کشورهای حوزه مدیترانه شرقی نیز که به میزبانی عربستان سعودی در ریاض در تاریخ ۱۷ تا ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۴ برگزار شد، دکتر آرمان زرگران و دکتر مهدی پاسالار از ایران حضور داشتند (شکل ۳).

پس از تجمیع نظرات و تکمیل فرآیند نگارش پیش نویس این سند، در نهایت سند ابتدا در فوریه ۲۰۲۵ در جلسه هیئت اجرایی (Executive Board (EB)) پیش از مجمع جهانی بهداشت مورد بررسی کارشناسی قرار گرفته و در نهایت در ماه می ۲۰۲۵ به تصویب این مجمع رسید.

تضاد منافع

در این مقاله تضاد منافی برای گزارش وجود ندارد.